

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 peseta trimestre
Fora	1·25 id. id.
Estranger	1·50 id. id.
Un número	10 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

CORT-REAL 7-1.er

Any 3.er

SECCIÓ GENERAL

Després de la marxa.

No per voluntat, sino en cumpliment d'un deber que la ley los impone, marxaren de Gerona la nit del dilluns al dimarts uns quatrecents soldats sortejats del regiment de Guipuzcoa, de guarnició en la nostra ciutat, per anar á la guerra de Cuba; y pochs dies avans n'havíen marxat una quarantena per anar á la guerra de Filipines.

Aquest acte essencialment trist y dolorós, trist y dolorós per' ells, pera les seves families y pera tota persona de bons sentiments, s' ha volgut convertir per alguns en ocasió de diversions y de gatzara y per altres ab motiu d' exhibirse fent gala d'un entusiasme patriòtic que se'n va tot per la llengua y que no endinsa en lo cor.

¿Que's pensan molts d'aquests cridaners que es anar á la guerra? ¿Quants d'ells n' hi ha de disposits a llistarse com á voluntaris, á anarhi en lloc d' algun dels sortejats ó á fer un veritable sacrifici pera disminuir los que corresponen fer á son próxim?

Es ab passades pels carrers, ab saraus y altres divertiments com se defensa la pátria, com se demostra o patriotisme?

¡Ah! no. Auyá á Espanya totes les personnes de seny consideran la guerra de Cuba y la guerra de Filipines com una desgracia, com una calamitat nacional, y ningú com una empresa qu' hagi de portarli gloria ó profit. No's guerreja pera vindicar l'honor ni pera l'engrandiment de la nació: se guerreja pera conservar lo domini espanyol sobre una gent que no'ns vol, sobre unes colonies que 'ns escapan per culpa.... No es hora ara de parlarne: massa s'ho diuhen l'un á l' altre tots los espanyols ab una unanimitat de parers passmosa.

Y perqué axís ho considera, lo pays sufreix ab resignació la guerra y les seves consecuencies y seria demanarli un impossible volquer que manifestés un entusiasme que está molt lluny de sentir.

Es més encara, son molts los espanyols y entre ells personatges d' alta significació y gerarquía tant en política com en les armes, que estan convencuts, y no s'amagan de dir, de que la concessió de reformes autonòmiques á les nostres Antilles serviria per acabar més aviat la guerra de Cuba y pera evitar á la patria bona part dels sacrificis que en homes y diners està fent: y fins lo mateix Govern, lo mateix Cánovas, ha dit y repetit que considera necessaries y útils les reformes, pero que no creu oportú concedirles fins qu' algú succés sonat hagi vingut á axecar l'honor de nostres armes.

Y posada en aquest punt la qüestió ¿es digne, es lloable la conducta dels que aprofitan la marxa de la tropa pera ballar y divertir-se ó pera exhibir un patriotisme de boquilla incapàs de cap sacrifici? ¿No es axó insultar la desgracia?

Perqué d'aquest modo ho creyém, no hem volgut prendre part en las fresses y entusiasmes d'aquests dies. (1)

Altre hauria sigut la nostra conducta si s'hagués tractat exclusivament de demostrar á las tropes que marxaven la consideració y les simpaties que mereixen tots los qui, en cumpliment d'un deber, se veuen

(1) Si algú s'estranya de que Lo GERONÉS figuri continuat en la llista dels periòdics que suscriuen una fulla que s'repartí al públic, consti que no'ns fou consultada. Lo únic que férem, y encara pera evitar malicioses interpretacions, fou contestar á un periodista que ab molta insistència nos pregá qu' assistisssem á una reunió de la premsa local, que no hi assistiriem y que estarem conformes ab lo que fessin. Com de lo que's tractava era de veure la millor manera de despedir als soldats de Guipuzcoa, nos sembla que haventse determinat allargar l' invitació á tots los geronins valia la pena de que'l peiódista aludit nos digués alguna cosa, ó 'ns ensenyés antes l'escript. No ho feu, pero axó 'ns servirà d'experiència pera anar més tocats y posats una altre vegada.

Diumenge 13 de Setembre de 1896

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletons, etc., que 's remetin á la Redacció, se 'ndonarà compte en lo Setmanari.

Núm. 126

obligats á anar exposar la vida á cada moment; altre seria si s' tractés d' una manera formal y seria de contribuir á aliviar les desgracies que la guerra ocasioni.

Tením ja prous anys pera recordarlos de lo que feu Gerona en favor dels ferits de la guerra d'Africa. Es veritat que les guerres actuals no son populars com ho fou aquella; pero en cambi les víctimes que causan son més, y la caritat y la humanitat dels geronins no s'serà sorda á tantes desgracies.

L' acció de l'Estat es prou potent pera la guerra, pero no ho es, ni mai ho ha sigut, pera posar remey á les miseries qu' aquesta ocasiona. La caritat individual es la cridada en aquests casos á suprir l' insuficiència de l'Estat.

Pero aquesta caritat no s' manifestarà de qualsevol manera, ni donarà frufts abundosos, si no té una confiança absoluta en la seva adequada aplicació. Pera que tinga aquesta confiança, si es que s' tractés de fer alguna cosa de profit, es per lo qu' havem retret l'exemple de la guerra d'Africa. Consultinse antecedents, végis com s' organisen allavors les Junes y obris en conseqüència, en la seguretat de que 'ls resultats serien dignes de Gerona.

J. B. y S.

LA MORAL ADMINISTRATIVA

Ara es del cas parlarne, ara que estém tocant á les eleccions y s' acaba l' període de suspender ajuntaments y processar regidors en nom de la moral administrativa.

Tot lo administratiu es lo mateix: una mena de simulacre de la realitat que no es pas la realitat mateixa, una mena de vida per l'estil de la real, una comedia perpètua representada entremitj dels espectadors com en lo teatro japonés, una comèdia en que 'ls actors tenen l' escena entremitj nostre.

Pera ésser veritat una cosa administrativament no es precis que ho sigui: es no més indispensable que resulti aixís d'un expedient.

Pera que sigui bona, tampoc es necessari que ho sigui; n' hi ha prou ab que ho sembli en los considerandos y resultandos d'un altre expedient.

Una cosa es la moral y altra la moral administrativa, com una cosa es l'art y altra l'art administratiu.

En lo mon real pot una cosa ésser moral sense ésser y vice-versa.

En lo mon administratiu lo mateix, pero ab una diferencia.

Entre la llei y la bondat del acte hi ha la armonia que convé, no la que verdadera y realment existeix.

Hi ha qui es y passa per persona honrada en lo mon ordinari, y dintre la tramoya ha de sentarse en lo banquet dels acusats ó 'l marcan ab l' estigma del criminal.

També hi ha qui carregat d'honors y d'excellències, es aixecat sobre 'ls homes com exemple de grans virtuts... legals y administratives, que fora un perfectissim presidari l' dia en que no hi hagi més mon que 'l en que viu la gent.

Pero encara hi ha més coses y més anomalías.

Perque en tot aixó fias hi ha una llògica, semblant á la ordinaria.

Los fets considerats son al revés dels reals, pero l' encadenament llògich es semblant al real.

Donchs hi ha una llògica superior, una llògica de la més elevada administració que es diferenta de la llògica ordinaria.

Los geomètrics moderns han inventat Geometries que no son com la real del espai nostre, Geometries en que l' espai se suposa de $4 \rightarrow 5 \dots$ de n dimensions y ahont es veritat lo que no ho es en l' espai antich, en l' espai enclidià.

Se surt d'un principi fals y 's va á pàrar á una conclusió que també ho es; pero l' procés sí que ho es de veritat.

Si'l principi arribés may á realisar-se se realisaria la conclusió.

Donchs en la moral administrativa s' arriva més enllà: á una mena d' hiperlògica en que no sols s' altera tot, principi y conclusió, sino fins enllà y procés que 'ls lliga; en que s' cambian los fonaments primers de tota lògica.

Així en la moral administrativa una cosa es santa una vegada y altra reprobable, una cosa es á voltas alabada y altres condenada. Y no sols una mateixa cosa s'muda y transforma ab lo temps y ab la gent, sino que dues coses iguals, uns ulls mateixos, les veuen de modos diferents al mateix temps: lo blanch es blanch y negre á la vegada.

Una moral aixís està clar que no lliga com la antiga, com la rancia.

Es una moral lliure, sens lleys, sens reglas. Allí ahont n' hi han tantas de lleys y de reglas, allí ahont las prescripcions y las modas obligatorias son tantas, las lleys de la vella moral hi sobran é hi fan nosa.

La moral d' ampla base es la que cal pera regir la vida de la política que es l'estany d'aquestas grans administrativas.

Aixó permet substituir á la lletra, que mata, la interpretació que vivifica l' pensament del legislador.

Aixó facilita posar, en lloc del precepte encarcarat, lo pensament d'un home prompte a adaptarse á las variables circunstancies.

Jo'n podria posar d'exemples trecls del natural. Podria citar una colla de administratius que perseguian á un falsificador de documents y ells al mateix temps falsificavan.

Podria dir d'una colla que processaven á uns per malversadors y ells malversavan.

Podria citar qui acusava á uns de lo mateix que havia tolerat á altres.

Podria citar apostols d'aquests morals, expenedors de títols de santetat administrativa, verdaders Catons censors dels altres, que s'aixecavan per fora á més elevada perfecció administrativa, mentres baixavan humilment per dintre á las més humanes de las flaques.

Podria dir noms y pobles y días y fets probant que aquell ídol es de fusta corcada, que l' altre no es ídol, sino santidiquixi...

Pero no ho faré... que tot aixó es fals administrativament, y jo resultaria calumniador y falsari y casi casi criminal y acusat; casi un dimoni del infern de la teogonia administrativa.

Podria contar de gent d'aquesta que diu defensar la cosa pública com á cosa propia moltes historietas; los pactes avans d' acusar als malversadors, las anades y vingudas y consells en que las acusacions se cotisan...

Podria probar com la accusació es un medi de cercar majorias y vots, com qualsevol altre; que la justicia no es lo fí, que la justicia es solzament una eyna de fer gent, de fer una majoria mansa, compacta y de la colla; una eyna com una urna de doble fondo; un medi com una tupinada.

Pero he dit que no ho faria y no ho faré.

Hi ha en les alturas de la més sublimada santetat administrativa moltes dotzenas de varons honorables, de personas serios, columnas verdaderas de la societat que no poden ser trontollades.

Hi ha un verdader Olimpo de deus majors y menors, un gallineix que no cal esvalotar.

Que sobre aixó s' assenta l' ordre y la pau dels pobles; sobre aixó s' apoya la tranquilitat del auca.

Que sobre aixó se assenta la societat y 'ls alts interessos nacionals y l'sistema tot ab que s'mohuen los astres en lo cel de la política.

No la toquém la venerabilitat de las grans lluitas políticas, que es massa gran l' ideal pera que s'hagin de pesar los medis.

Se salvan los grans ideals y l' que cau no s' ha de tenir en compte ab tal que l' axafin las rodas magestuosas del carro radiant del que triomfa.

J. PUIG Y CADAFALCH.

RETALL.

Aném fent experiència recollint los grans exemples que 'ns donan los pobles educats en la verdadera llibertat. Are es la confederació suissa la qui 'ns marca 'l camí que ha de seguir lo nostre poble quan venen ingerències estranyas a desnaturalisarlo y corròmprel. Llegeixi y aprengui Catalunya.

Desde 'l Febrer de 1894, fetxa en que 's constituhí'l partit radical suís, lo seu programa no ha fet fortuna. Los *referendums* populars que ha suscitat pera reforsar lo poder central en perjudici y á costa de las tradicions cantonals han fracassat. En aquests dos últims anys lo poble suís en sos comicis ha desestimat primerament la subvenció de las escolas ab fondos federals, medi enginyos pera fer passar la autoritat escolar dels Cantous al Estat; la mateixa sort ha tingut lo projecte del monopoli dels mìstos que 'havía d' esser la primera font de recursos del futur Estat centralisat; y finalment han fracassat també las proposicions presentadas pera transferir al poder central algunas atribucions militars que tenen los poders cantonals. Mr. Heller, portaveu dels radicals, ha definit ben clar los ideals que animan á aqueü partit quan digué clar y net que «no ha d' inspirarse en los principis federalistes, donchs ab aquests may resoldrà las grans questions econòmicas dels nostres temps...»

Se veu que allí com á aquí hi ha polítichs inflats, buyts y altissonants, xerrayres á lo Castelar, que no tindrán cap empatx en sacrificar la secular autònoma y las tradicions cantonals del seu país á cambi de farsas polàtiques y experiencias aventuradas.

Mes á Suissa no succeix com á Catalunya. Allí 'l poble en massa condempna al oblit tants projectes com se presentan què signifiquin un atentat á la patria y sas llibertats; y 'l partit radical, que es lo genuinament centralista, se troba avuy á las portas de sa disolució...

Nosaltres no 'n sabém com los suissos. Las malsanas emanacions del femer polítich nos han tapat los sentits y 'l poble catalá ni veu ni sent... Cada nova vergassada dels centralistes castellans, cada nou imposició, cada nou insult, nos atrapa descuydats y 'ns deixa sens esma. Tarats de la política al us, nos acontentém ab enviar á Madrid recursos y protestas y... comissions que son rebuts ab indiferència quan no ab sarcàstica cortesia y fan bona la frase castellana per excelencia, *pide más que un catalán*. Si; 'ls catalans sempre demaném lo que deuriem exigir en nom de las santas tradicions de la terra, en nom del dret de viure que tenim com á poble apart, unit per circumstancies políticas ab un poble vehí.

Aprenguem dels suissos aquest amor incondicional á las llibertats civils y políticas y 'l despreci als farsants polàtiques que ab paraulas buydas tractan d' enganyar al poble y destruir la obra dels sigles.

(De *La Renaixensa*)

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT.—Sessió del dia 9 de Setembre (2.ª convocatoria)—Baix la presidència del Arcalde accidental D. Vicens Carreras y ab assistència de 6 concejals se prengueren los següents acorts, després d' aprobada la acta anterior y varis comptes per pessetes 1.390'16.

Adquirir trajes y utensilis pel cos de bombers y nombrar individuos del mateix á D. Joseph Alberti y D. Emili Matas.

Informar favorablement lo projecte de construcció d' una plassa de toros prop de la font d' en Boscá y allargar lo passeig gran de la Devesa fins á la entrada de la plassa.

Obrir un concurs pera trevallar carreus baix lo tipo de 70 pessetes el mil celebrantse lo concurs el dia 13 presidit pel senyor Plà.

Concedir permís pera practicar obras á D. Pere Blanch.

—Lo passat diumenge foren nombrats diputats provincials pel districte de Figueras, sense oposició los Srs. Batlle, Ordí, Casellas y Gaudier; pel districte de Santa Coloma, los Srs. Negre, Noguera y Vilaseca y pel quart puesto lo Sr. Deprát, y pel districte de La Bisbal, los Srs. Sabater, Sauch y Gafas y pel quart puesto al Sr. Roura.

Es de notar que per primera vegada desde fa molts anys los partits republicans no han tret cap diputat pel districte de La Bisbal.

A judicar per las apariencies, la ponderació de forças en la nova Diputació provincial haurà canviat per complert.

—L' Ajuntament de Balaguer ha ofert los sermons de la festa del Sant Cristo, que celebrarà aquella ciutat lo vinent Novembre, á nostre respectable amich lo Rvt. Dr. D. Joseph Torras y Bages.

—Acompanyat de nostres companys de causa senyors Messó y Torrens, Casas, y Morera, visità Gerona lo dilluns passat Mr.

Foulché Delbos, director de la *Revue Hispanique* que 's publica á Paris. Varis socis del Centre los accompanyaren en la visita. La *Revue Hispanique*, ab ample criteri y altesa de mires s' ocupa de les obres que 's publican á Espanya sia 'l que vulga l' idioma de la península en que estigan escrites.

—Lo creuher «Princesa de Asturias» construït en l' arsenal de La Carraca, que devia ser botat á l' aigua lo die 9 d' aquest mes si la operació no hagués sortit malament, es lo primer dels tres de sa classe que va fer construir l' Estat ab los mateixos planos dels tres creuheres de Bilbao.

Lo «Princesa de Asturias» es d' acer de Viscaya, té 106 metres d' eslora, 18'55 de mànega y 11'50 de puntal.

Desplassa 7.000 toneladas y son calat es de 6'58. L' espessor del blindatge en sa faixa y torres es de 30 centimetres y de 50 en la cuberta protectiu.

Son poder ofensiu consisteix en dos canons Hontoria de 24 centímetres, deu del mateix sistema y de 14, vuit canons Nordenfeld de 0'057, vuit Hotkings de 0'037, dues ametralladoras Nordenfeld de 0'011, dues pessas Hontoria de 0'07, y vuit tubos llenys de torpedos. Las máquinas desembarcaren 15.000 cavalls de forsa, havent sigut construïdes en los tallers de la Maquinista Terrestre y Marítima.

—La *Gaceta* publica l' autorisació pera construir una carretera que desde 'l port de la Selva vagi á l' estació de Llansá.

—Per la precipitació ab que 's correigiren les probes, en lo nostre número anterior sortiren algunes errades: Corregim les que alteren lo concepte: En l' últim párrafo del article traduït de *La Vanguardia*, ahont diu «las portas de la *inmortalitat*», ha de dir «las portas de la *inmortalitat*»; y en l' article *EXCURSIÓ* etc. párrafo tercer, ahont diu «y objectes d' or, marfil», deu dir «y objectes d' os, marfil».

—Hem rebut lo primer número de *La Avicultura práctica*, butlletí mensual il·lustrat porta-veu oficial de la Escola de Avicultura de Arenys de Mar. Igualment hem rebut lo segon de la revista mensual de ciències y literatura que ab lo titol *La Encyclopédica* ha comensat á sortir á Granollers.

Los hi torném lo saludo y deixém establert lo cambi.

—Diu *La Renaixensa*.

«Procedent de Paris y de pas pèra Valldemosa hont ha sigut invitat pel Arxiduch Carlos Salvador d' Austria, estigué lo diumenge passat á Barcelona lo Dr. Monsieur E. A. Martel, advocat del tribunal de comers de París, famós excursionista, explorador de las cavernas y llachs subterrani, verdadera celebritat europea, que ha recorregut las principals cavernas y llachs subterrani dels Alps y Balkans, y de las més importants montanyas de Grecia, Austria, Suissa, Tírol, Escocia, Irlanda, Noruega y de l' Auvernia (Fransa), y es autor de notables obres de speleologia.

Mr. Martel va á Mallorca pera explorar las covas d' Artá, de Manacor y del Drach y á sa tornada accompanyat de variis socis del Centre Excursionista de Catalunya y del sabi metereologista y speleògista catalá D. Dionís Puig, de Granollers, visitarà las de Montserrat, de Mura, la Cova Simanya, la de Drach y las de Sant Miquel del Fay, dirigintse després á las serras buydas de Bertí, y per Ayguafreda, pel ferro-carril, cap á Ripoll y d' allí á Puigcerdá y Bellver, pera explorar las Covas de la Fou y tornarsen á Fiansa.

L' esmentat Mr. Martel va acompañat d' un práctic de l' Auvernia, que li serveix d' auxiliar, y porta dues barquetas una de fusta y altra de aluminium, escalas y cordas, qual impidença pesa 500 kilos.

En representació del Centre Excursionista de Catalunya esperaven á Monsieur Martel en la estació y no 'l deixaren fins que s' embarcá á las set del vespre en lo vapor «Catalunya», pera Soller, los Srs. Osona y Castellanos.»

—Se ha disposat que sia gratuita la conducció pel correu dels telegrammes á poblacions ahont no hi hagi estació teleigráfica.

—S' han inclòs en lo plan general de carreteras del Estat una de 3.ª ordre que surtint de la estació de Vilajuiga passi per Gariguella, Rabós, Espolla, Sant Climent de Sasebas fins á Pont de Campmany; y altre també de 3.ª ordre que surtint de Gerona passi per Sant Gregori, Llorá, Sant Martí de Llémana, Sant Aniol de Finestres y Las Planas.

—Sembla que aviat se publicarà en la *Gaceta* l' real Decret detallant las condicions pera que qualsevol capital de província pugui establir lo quart any de la carrera del magisteri, que es lo que constitueix lo curs de professorat ó Normal dintre de la mateixa.

—Han comensat los travalls preliminars pera organizar la romeria del Apostolat de la Oració de Catalunya á Montserrat, é inauguració del *Misteri* que s' ha costejat per suscripció y que serà 'l primer del *Rosari monumental* que va á aixecarse en lo camí de la Cova de la Verge.

—La «Associació Literaria de Gerona» convoca als socis á Junta general, que 's celebrarà avuy á las tres de la tarde en lo local de la Societat Económica d' Amics del País, pera elegir Secretari del Jurat calificador del Certamen d' enuguany en substitució, de D. Joaquim Franquesa qu' ha dimès lo càrrec.

—En companyia de D. Ferran Puig, diputat á Corts, del senyor Font, propietari d' Arbucias, del Sr. Ferrer y d'altres personnes quin nom no recordém, estigué algunes hores á Gerona divedres passat l' ex-president de la República-Espanyola y conegut home públic D. Emili Castelar. Visità la Catedral, St. Feliu, lo Museu, lo monument de la Plassa de la Independència y la Devesa, quedant molt content de la visita.

—S' han descobert los autors y còmplices del indigne y odiós atentat comés en lo carrer dels Cambis Nous de Barcelona. Es de aplaudir lo zel y acert dels qu' han instruït lo sumari.

—S' assegura que 'l vinent novembre s' enviarán á Cuba de

25 á 30.000 homes més. Les notícies de Filipines donen per molt abatuda la sublevació de l' illa de Luzón.

—Després de vint y tres dies de presó, dijous foren posats en llibertat catorze republicans residents á Barcelona. Durant tot aquest temps ningú 'ls hi ha pres interrogatori, ni 'ls ha sotmès á cap tribunal, per manera que resulta que 'ls varen pendre porque si y 'ls han deixat anar perque sí. Aquí si que hi vindria bé un pic de vivim en lo pays més liberal d' Europa.

—Pera formar part del segon batalló de cassadors que s' organisa á Barcelona pera anar á Filipines, correspon al batalló de Guipuzcoa donar un sargent, un cabó y vint y un soldats.

—Gracias á l' activitat del juge de instrucció Sr. Castellvi han sigut presos los autors del assassinat comés fa algún temps en lo veïnat poble de Canet d' Adri.

—Lo dia 30 del corrent acaba 'l plazo voluntari per proveir-se de cédulas sense recàrrec, venint obligats los contribuents á satisfacer desde dit dia cedula triplicada.

—Avuy á las set del matí comensarà en lo carrer de la Neu, 4, baixos, lo sorteig dels joves concurrents á l' actual reemplàs.

—Durant la passada setmana aparagué una partida armada en la província de Valencia, partida que 's presentà en lo poble de Pedralva, d' ahont sortí al poch rato d' haverhi entrat sense llençar cap crit ni haver dit res á ningú. Com no s' ha vist més tot hom creu que 's disolgué immediatament. Los telegrammas dels diaris d'ahir parlan d' haverse alterat l' ordre públic á Villalta, província de Badajoz, ignorantse en quin sentit y si l' albot obrefta á algún motiu local.

—Per lo que resulta del extracte de la última sessió celebrada pel nostre Ajuntament, sembla que la construcció d' una plassa de toros á Gerona va de debò. Los que s' ho han posat al cap creuen ferhi un gran negoci y no faltan geronins qu' estan convencuts de que la futura plassa te de portar á la ciutat molts diners. No saltres opiném que s' equivocan; pero, fins en lo cas de que no fos así, considerém qu' aquests diners no compensaran may la degeneració de costums y 'ls perjudicis morals que pot sufrirne la ciutat.

—Pera que 's vegi com son considerats en altres nacions europees los homes eminents que s' sacrifican per 'ls avensos de la ciència, copiem lo següent telegramma de Cristiania (Noruega), datat del dia 10 d' aquest més:

Setanta vapors plens de gent de gom á gom sortieren ahir á rebre al «Fram», qui entrà en lo fjord de Cristiania acompanyat de 20 barcos. Lo «Fram» ha sigut rebut ab extraordinari entusiasme.

Lo «Fram» ha ancat á Pipervike, saludant sa arribada salvas d' artilleria. Estava voltat d' un gran número de barcos de plaher y d' embarcacions de particulars. La tripulació del «Fram» ha anat al moll en barcas per entre mitj dels barcos de vela afilerats á una y altra banda.

Quan en Nansen ha desembarcat han resonat grans critis d' entusiasme y s' ha posat á tocar la música. Després de cantar un psalm y de la execució del himne nacional, escoltats per la gent ab lo cap descubiert, lo senyor Nansen s' ha dirigit en cotxe al castell.

Lo trajecte ha sigut un veritable camí triomfal. Al passar la comitiva per devant de la Universitat, lo professor Forcher Schiati ha saludat al senyor Nansen donantli las gràcies per sos travalls infatigables fets en silenci, fent la apologia de sa perspicacia, de sa energia y de sa inteligença científica.

Lo senyor Nansen, visiblement conmogut, ha pronunciat algunas paraulas d' agrahiment, dihent que s' havia posat en la vanguardia de la ciència noruega.

Lo camí del castell estava adornat en tota sa llargada. Un gran efecte decoratiu feia un arch de triomf vivent format pels gimnastes de la població agrupats en forma de porta d'honor. Totas las cases estaven adornades ab banderas. Uns dotze mil homes ab cent trenta banderas estaven repartits pel camí.

Al castell, lo rey y 'l príncep hereu han rebut á la comitiva. Lo senyor Nansen hi trobà allí á sa filleta de tres anys y mitj que la reyna hi havia fet anar. Tot seguit hi hagué un dinar de gala de cent cuberts en honor dels exploradors.

—Lo Col·legi del Sagrat Cor d' Igualada ha introduït, en son quadro d' assignacions pera lo vinent curs, la ensenyansa de la Gramàtica catalana.

—Nostre valent company *Lo Regionalista* ha publicat un número extraordinari lo dia 11 de Setembre, dedicat á recordar als catalans la pèrdua de les seves lluitants, ab motiu de la presa de Barcelona en dit dia de l' any 1714 per los exèrcits castellans y francesos de Felip V.

—Ahir varém tenir lo gust de salutar á una comissió de l' Ajuntament de Lloret de Mar, vinguda ab l' objecte d' ensenyar al senyor Bisbe y demanarli la aprobació dels plànols del Cementiri nou que 's tracte de construir en aquella vila.

—**FIRAS Y FESTAS.**—**Firas.**—Dia 20 Besalú.

—**Festas majors.**—Dia 16, Torroella de Fluvia y Vilafant.

—17, Lladó.—18, Vilabertrán.—20, Aiguaviva, Bagur, Campdevanol, Ridaura, Riudarenes, Sant Esteve de Bas, Sant Joan de Palamós, Sant Pere d' Osor y Sant Sadurní.

—**J. LLINÁS Y C. BANQUERS.**—**Ciutadans,** 16.—Compran ab benefici cupons d' Exterior, Cubas y altres. Compran y venen valors al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obran comptes corrents ab interess.

—**CAXA D' ESTALVIS DE GERONA.**—**Ciutadans** 16, V. Llebre, 2.—Imposicions al 5 per 100 desde 10 pessetes.—Id. al 3'50 per 100 desde 1 pesseta.—S' admeten los dilluns, dijous y dissaptes de 9 á 1 y 'ts diumenges de 10 á 12.

—Pera les devolucions los mateixos dies y hores.—Se proporcionan gratis prospectes pera 'ls altres detalls.

—**L' UNIÓ AGRÍCOLA, INDUSTRIAL Y COMERCIAL.**—**Emissió de 20.000 accions de 125 pessetes una.** En les oficines de la

asa de banca J. Llinás y Companyia, queda oberta durant les hores de despatx que la mateixa té estableerts, la suscripció á les expressades Accions, y se proporcionan los prospectes y demés noticies que s' ecessin.

CARTA DE OLOT

Sr. Director de Lo GERONÉS.

Lo programa de nostras festas, escrit en llengua oficinesca, es com los dels altres anys, rutinari y embafador. Hauria causat bon efecte en la vila y comarca, la supressió de las corridas y diversions profanes, si s' hagueren empleat lo que en elles se gasta en socorrer las grans miserias que s' troban en moltes casas.

Podrà objectarse que 'ls demés pobles també s' diverteixen, pero n' hi ha de tots; he vist que en alguns punts s' han suspés las festas en atenció á las circumstancies. Això es donar probas de bon sentit y de possehir sentiments humanitaris. Quan tenen lloch en lo si de tantas famílies escenes que fan trencar lo cor, quan s' ohuen cada dia 'ls ays de las pobres mares que no poden comptar ab tressents duros, quan tants y tants que ja han fet lo darrer sacrifici comprant un substitut, ó posant lo fill en una societat pera lliurar-lo, se tornan trobar en la situació no prevista ni somniada, de que 'l fill es altra volta cridat per ordre del ministre, quan los richs se diverteixen y de tot això se n' rihuen, quan en fi son los pobres los únichs que van á la guerra; ja poden estar los pobles per festas y diversions, ja vindrán dias de plorallas pera tots, tant si tenen diners com si no n' tenen.

Las pobraciones que no escoltan los clams de las víctimas de la desgracia, que s' diverteixen riuen y cantan en aquets moments, no poden queixarse dels mals que aplacaran á la nació, no tenen cap dret á criticar los actes dels tirans que 'ls esclavisan, no me-reixen la llibertat ni son lliures, perque si ho fossen, si tinguessen conciencia de la seva dignitat, sentirian la veu interior que 'ls crita á la suspensió de las diversions mundanas, no tots sino durant las circumstancies verdaderament terribles y excepcionals que s' atravessan.

Jo ho esperava d' aquet poble que en tantas époques de trista recordansa ha donat sense plánya-la la sanch dels seus fills, pero sens entregar-se á las diversions repugnats d' ara. Pero s' ha perdut lo criteri y sentit práctich dels nostres passats, no s' fa cas dels sufriments del próxim, y perque 'ls crits de desespero de las pobres víctimas no arribin á les orellas del flamenquisme, s' ofegan ab la gatzara estruendosa d' espectacles inhumans. No s' podian veure signes més evidents y palpables de la decadencia de nostra rassa, degenerada y envilida per la corrupció que ns arriba diariament del Centre, ni major postració de las classes directoras, que fins l' instant de la propia conservació han perdut y ni siquiera protestan contra las corrents devastadoras de la immoraltat política. — *Lo Corresponsal*.

Olot, 12 de Setembre 1896.

SECCIÓ LITERARIA

A MARÍA.

Ets vist la nau que sense remes ni velas,
sola, al capritxo del llevant portada
perduda corre entre las blavas onas
d' un mar inmens que 'l cel senyala 'ls límits?
axís, sola, corria

pel mar del mon la trista vida mia.

Ni una esperansa en lo pervindre veyal!
ni un trist recort mon pensament forjava!
sols un pensament mi afalagá, voluble,
corrent estéril com la trista auella
que 'l vel de voyra esqueixa
y ni sols rastre de son pas hi deixa.

Trista es la vida de qui sol camina
dintre 'l desert de questa terra asprosa.
sense un recort ni una felis idea
que mostri 'l terme que 'l romeu anyora.
Ditxós va ser lo dia
que en mon camí te vaig trobar, Maria.

Tu fores l' alba de claror divina
que dísperas de mon cor las sombras;
tu qui m' digueras ab paureaus tendras
que tras la nit un sol radiant s' alsava;
tu 'l cor me despertares
y un cel y una esperansa me mostrares.

Dolsos recorts d' aquells moments felisos
que transformaren tot mon sér de sopte!
encare avuy afalagantme tendres
venen, com vol de papallones blancas,
y 'l pés m' alleugereixen
dels trists pesars que las arrugas deixan.

Encara avuy de aquell recort la ditxa
ve á rasserrarse dins mon pit ab joya;
sér misteriós, que ab sa besada dolsa
s' aviva 'l cor y l' esperit despertars,
felis recort que encara
mostra alegria en ma arrugada cara.

Ditxós lo jorn que vaig trobar-te, hermosa;
era jo un nàufrech que ab la mort brasseja
y al fí ensopega ab salvadora taula
que al camí 'l porta de la llar dels pares.
ta mà rosada y pura
á un mon felis m' acondubi segura.

Per tú sas alas mon esperit desplega
y l' infinit á sondejar se 'n puja,
lo sentiment dintre mon cor fermenta,
y si avans veaya lo present estéril,
avuy, felis, oviro
un més enllà que á conseguir aspiro.

¿Per que un afany dintre de mí s' desprata?
¿Per que tinch fé y una esperansa abrigó?
perque l' amor que ha devallat á l' ànima
porta la sava d' immortal escència
y ab sas dauradas alas
pujar aspira á las eteràs salas.

Anel de glòria fa sentir, Marfa,
l' amor puríssim que en los cors fermenta;
tu aquest amor vas despertar, hermosa,
dintre mon pit que abandonat glatia....
Quelcom hi ha que abona
quant s' assegura que ets un angel, dona.

Per tal amor, l' humanitat avansa
y un pervenir digne del home busca,
lluita segur ab elements contraris
y reyna al fí de lo creat s' aclama:
per ell, l' home endevina
que servia part d' emanació divina.

¡Ay infelis qui no ha sentit sos besos!
¡que fosca troba á son voltant la terra,
y que pànsida aquesta vida troba!
ni flors, ni cants, ni un pensament l' amoina:
qui á amor lo cor no entrega
fins l' existència d' ell mateix se nega.

Fem d' avuy més, la via junts, Maria,
á impuls d' amor encadenada l' ànima,
omplim lo cor d' aquesta sava ardenta
y ella nudreixi l' pensament tot hora,
que 'l sér que l' amor prova,
per mes que arrúgues lo seu front, es jove.

Y ja que fores en ma tendra infànsia
la única estrella que á la platja 'm duyas,
sigas lo bácul que 'm sostingue sempre
fent lo camí que de la vida 'm resta,
que al fí de la partida,
en brassos del amor, la mort es vida.

PERE DE PALOL.

VARIETATS

LAS BATALLAS DEL PERVENIR

CARTA DESCLOSA

Á Don Joseph Berga

Apreciat amich: me diulen que acaben de tenir un fort desencant, una desilusió inesperada, y jo, al saberne los detalls, també n' he restat tot conmogut. Diu que assistires á 'ls exercicis que practican los soldats destinats á Cuba pera ensinistrar-se en lo maneig del fusell *Mauser* que ve á esser com la *dernière* ó *le fin de siècle* de las eynas de matar. Comprend que era ton objecte impresionarte refrescant la memoria d' aquells bocetos y croquis que ab tan garbo pintava arrán de la carlinada, en que hi apareixien soldats y carlins remoguentse entre matas y boyras de fum, fent restringir ab los espatechs de sos *Minies* y *Remingtons* los espadats de las montanyas.

Mes infelis! té trobades ab que 'ls *Mausers*, que llenyan los projectils menuts com confits á distancies prodigiosas, no petan més que un pistolet de 'ls que compran los nens á la fira, y, ademés, la pòlvora que gastan no fa fum. Aquest es lo desengany.

Y jo, que estich identificat ab los sentiments, jo, que com tú he admirat las batallas pintadas per Delacroix y Salvator Rosa, en que 'ls héroes ab sos cavalls semblan nadar entre mars d' espesses fumaredas, com fantasmas concebuts per un cap enfebrat; las de Detaille y de Neuville, que presentan los grans desastres de la Fransa al 71, entre aureolas de famosa glòria, y la de 'ls Castillejos, obra del gran Fortuny, en que s' hi veu al general Prim á cavall, com altre Sant Jaume, matant moros desde entre mitg d' un núvol blanch, preguntó ¿com ho haurian fet aquets grans mestres sense aquest fum prestigiós que 'ls ajudava á fantasierjar, presentant á sos héroes no com á homes, sino més be com á sers ideals, rebejantse entre las incensadas de glòria y admiració de las generacions futuras?

Y desde 'l punt de vista de la comoditat y de la econòmia! Per aquest cantó si que pel lo menos hem perdut un cinquanta per cent. Y sinò, digam: ¿com se substitueix aquella font de recursos inagotables que 'l benemèrit fum suministrava? ¿Qué pintava un cavall blanch y volias fer ressaltar sa silueta ab tot vigor? vinga un fondo de fum negrós vomitat per feréstega boca de canó. ¿Qué, al revés, lo cavall era negre ó roig? vinga 'l fondo de fum blanch, que de totes menas ne produhian los antichs elements de guerra. ¿Qué volias tapar un escors endiablat que no volia eixir de cap manera, ó uns detalls que no podias executar per falta de datos? vinga fum y més fum, que de fum may n' hi havia massa.

Ara tot això ha acabat. Lo vent del progrés, sens quitar á la guerra lo que en sí té de bestial y repugnant, ha escombrat la fumareda que era sa poesía y ha ofegat lo retró que era la salva que enardia als combatents.

Y no es això tot, amich Berga, perque no som pas encara allá hont aném y pots estar preparat á arribar molt lluny. Los que tenen per ofici inventar enginys de guerra no paran may, y sóls Déu sab ahont arribarà la *perfecció* de tal ciencia. Los *Mausers* ja no fuman, mes encara petan poch ó molt, però s' espera obviar aquest *inconvenient* ab un nou sistema pera que l' arma resulti més traydora. Los últims sistemes fan blanch á sét y á vuyt kilometres, es á dir, arriban allá hont la vista més fina no arriba sense l' auxili de bonas ulleras. Temps á venir arribaràn á déu ó quinze, qui sab... Los projectils tendeixen á allargarse y á aprimarse; nostres fills potser tiraran agullas.

Horroriza llegir lo que contan los periódichs de certas probas fetas ab los nous fusells. Un cavall ferit á set kilòmetres caygué mort, sens que fos possible saber per ahont li havia entrat lo projectil, donchs aquests, ab la velocitat que portan, penetran los cossons sense apena distendre l' teixit muscular. Aixis mateix arbres corpulent són atra-vessats sense deixar senyal.

Ab aquests antecedents y la vía de progrés en que está aquesta ciencia, espanta calcular lo que serán las batallas del pervenir. Imaginemnos, per exemple, dos exèrcits del sige XX, de déu mil homes cada un, que s' buscan per atacar-se. Un d' ells divisa al altre ab ajuda de bons telescopis,

de globos cautius ó dirigibles ó d' altres enginys que constituirán la tática d' aquells temps á déu, á quinze ó á vint kilometres de distància y li encara sos deu mil fusells, que disparan á rahó de cent ó cent cinquanta trets per minut, sense soroll y sense entesar l' ayre que 'ls rodeja. Lo pobre exèrcit atacat se sent morir sense saber d' ahont li ve aquella pluja de traydors projectils que com una alenada pestilenta de metàtchs microbis sembra 'l terror en sas filas. Los soldats cauen morts sens dir apenaç «ay que tinch» víctimas de feridas que no sagnan y als queves desconcertats no 'ls queda ni l' recurs d' ordenar, pera reanimar á la gent, un atach á la bayoneta contra un enemic invisible per la distància.

Quan gracies á medis que nosaltres no concebim podrà 'l general atacat fiscar la situació d' un enemic que no's vé ni se sent y que tant traydorament l' assassina, procurarà pagarlo ab la mateixa moneda, enviantli altra bravada destructora, y aixís los soldats d' una y altra banda moriràn á pilons com moscas asficiadas, sense glòria, sense aquell entusiasm produxit per la proximitat y vista del enemic y pe 'l terratrèmol de las escopetas que en las passades batallas lo mateix servia pera enardir los cors, convertint los febles en héroes quals grandes galejava, com pera ofegar los crits d' agonía de 'ls moribonds, y sense una fumareda que, ensemeps que fassi l' apoteosis d' aquells martirs de la patria, tapi aquella hecatombe, producte de la humana besties.

Y digam, amich Berga, ¿això qui ho pinta? Tant se valdrà pintar la peste de Otranto, en que diu que, com maleïda per Déu, la gent queya morta á munts per carrers y plassas, sense tenir temps ni de dir «Jesús!».

Aquesta es, amich meu, la punta que jo li trich al teu desencant de días enrera. Lo perfeccionament de las armas de foc, com ja he dit, sens modificar lo que en sí té la guerra de salvatge y brutal, li roba la poesía, la grandiositat y la borratxera del entusiasm, que produhia 'ls heroes. En la guerra del pervenir los héroes no existiràn; pera esser bon soldat se necessitarà la indiferència del idiota ó la desesperació del suicida.

Olot, 25 Agost de 1896.

M. Vayreda

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Diumenge, 13.—XVI. Lo Santíssim Nom de Maria y sts. Eulogi y Amat bisbes y cfs.

Dilluns, 14.—La Exaltació de la Sta. Creu y s. General mr. Dimars, 15.—S. Nicomedes mr.

Dimecres, 16.—sts. Cornelí p. y Cebriá b. mrs.

Dijous, 17.—S. Pere de Arbués mr. y la Impressió de las llagas de sant Francesc d' Assís.

Divendres, 18.—S. Tomàs de Vilanova b. y s. Farriol mr.

Dissapte, 19.—S. Genaro y comp. mrs. y sta. Constància.

QUARANTA HORES.

Avuy se troben en la iglesia del Hospici

SECCIÓ COMERCIAL.

Mercat de Gerona del dia 12 de Setembre

Especies.	Measures.	Pesetes
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	15'50
Mestall.	»	13'00
Ordi.	»	8'50
Segol.	»	11'00
Civada.	»	8'00
Besses.	»	15'50
Mill.	»	13'00
Panis.	»	10'50
Blat de moro.	»	11'00
Llobins.	»	9'00
Fabes.	»	13'00
Fabò.	»	14'00
Fassols.	»	22'50
Monjetes.	»	22'00
Ous.	Dotzena.	1'05

COTISACIÓ Y CAMBIS

DIA 12 D' SETEMBRE DE 1896

EFFECTES PÚBLICHS	
Exterior.—(fi de mes)	00'00
Id. (fi de pròxim)	77'95
Interior.—(fi de mes)	00'00
Id. (fi de pròxim)	64'92
Amortisable	77'25
Billets hipotecaris.—Isla de Cuba.—Emisió 1886	88'38
" " " " "	1890
" " " " "	12'50

—ACCIONS—

Banch Hispano Colonial	00'00

<tbl_r cells="2" ix="3" maxcspan="1" maxr

SECCIO D'ANUNCIS

SUCURSAL JUNCOSA

13 Plassa de la Constitució 13,
Gerona

DESPATX CENTRAL
10 FERNANDO VII 10
BARCELONA

Aquesta antigua y tan acreditada casa se dedica únicamente al comers de XACOLATES, SUCRES, CAFÉS y THÉS.

Reb directament los llegítims sucores de la illa de Cuba, els cafés de Puerto-Rico HACIENDA, MARTINICA, MAYAGUEZ, MOCA Y CARACOLILLO de CEYLAN; de a quí el gran consum qu' es fa d' aquets articles.

Aquesta casa torra diariament lo café y se distingeix per la qualitat y pureza d' ell.

Recomana que per obtenir un bon café aromàtic y fort se usin las barrejas en iguals parts del MOCA y PUERTO-RICO, així com lo CARACOLILLO y MOCA, evitant sempre que bullí puig que deu ésser una pura infusió.

Gran súrtit de THÉ del Nord de Xina y del Japó. Aquesta excellent beguda sols pot obtenirse en las classes d' ORANGE (Carte Rouge) LIPTON, ORANY PECCO, MENLANGE.

Especialitat en lo SOUCHONCH. Aquesta classe es el mes fort y deu emplearse en menys quantitat de la que generalment se usa; una lliure de THE SOUCHONCH equival a 4 lliures d' altres thés.

MAXIM FERNANDEZ
PERRUQUER DE S. M.

Aigua Minòxima vegetal pera tenyir lo cabell. No te riva en lo mon, perquè á més de sos efectes marevollosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprendent específich, se ven en dita perruqueria.

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT 24,
GERONA.

Grans rebaxes al engrós.

Escolta lector; si ets vell
y' l cap blanch te desfigura,
t' he de dar un bon concell:
si t' vols tenyir be'l cabell
fesho ab aquesta tintura.

TINTURA ABISINIA INSTANTANEA

EDICIÓ DE PROPAGANDA
DEL COMPENDI DE LA

DOCTRINA CATALANISTA

PREMIAT EN LO CONCURS REGIONALISTA

del «CENTRE CATALÀ», de Sabadell

Aprobat per la Junta Permanent de la Unió Catalanista

Tirada 100.000 exemplars

Forma un opúscul de 32 planes en octau, d' esmerada impresió sobre paper satinat y ab cuberta de color.

PREU: 15 céntims.

Les demandes al engrós al Secretari del «Centre Català» de Sabadell.

PIANOS Y HARMONIUMS

—DE—

DIEGO SALAS

SE VENEN Á PLASSOS Y AL CONTAT

SE LLOGAN, RECOMPOSAN Y AFINAN

Magatzems: Bell-lloch, n.º 1.—botiga

IMPREMPTA Y ENQUADERNACIÓ

MANEL LLACH

Ferreria Vella, 5

GERONA

Mercaders (Neu) 12

Impressió de tota classe d' obres, follets, circulars, sobres, paper comercial, tarjetas, esquelas mortuorias, facturas y demés objectes referents al ram d' Imprempta.

Assortit de tots los documents y demés objectes pera la Guardia Civil.

Documents pera los Municipis y Jutjats municipals.

Encuadernació de tota classe de llibres per luxosos que sian.

Preus sumament baratos

500 fulls de paper comercial timbrat 5 ptes. | 1000 sobres comercials timbrats 5 ptes.

FERRERIA VELLA, 5—GERONA

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyia general de segurs sobre la vida establecida à Barcelona

CAPITAL SOCIAL

10.000.000 DE PESSETES

Capitals suscrits fins al 31 Desembre 1893 87,949,791'98 ptes
Actiu en idem 15,337,928'87 »
Sinistres pagats fins à idem 32,82,316'69 »
Reserves ó fondos de segur à idem 4,178,675'62 »

Les principals classes de segur son:

Vida entera.—Capital pagador à la mort del assegurat, à la seva dona, fills ó qualsevol altre persona designada anteriorment.

Mixto.—Capital pagador al assegurat si viu lo die fixat; ó, immediatament d' ocurrer la seva mort, à la persona designada per ell mateix.

Terme fixo.—Capital pagador en lo die fixat sia al assegurat ó als seus hereus. En cas de mort del assegurat s' acaba lo pago de les primes.

Aquests segurs participan en un **50** per **100** dels beneficis de la Companyia.

SEGURS DE CAPITAL APLASSAT

Segurs temporals.—Segurs de sobrevivencia

SEGURS MIXTOS A CAPITAL DOBLAT

Rentes Vitalicies.

Delegat General à n.º aquesta província:

Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.

FONTBERNAT—Callista

—(ULLS de poll)—

S' ARREGLAN LOS PEUS Á DOMICILI
PROGRÉS, 23—Perruqueria.

GEOGRAFIA DE CATALUNYA

PER EN FRANCISCO FLOS Y CALCAT

Consta de 208 planas, conté alguns gravats entre ells dos mapas, y no mes val l' exemplar enquadernat.

SIS RALES

Al engrós á QUINZE PESSETAS la dotzena.

De venda en la llibreria de D. Joseph Franquet

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.

SALT

Molí Fariner

Sistema AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas á preus sumament modichs.

ESTABLIMENT Y TALLER

DE
PAU CASSÁ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pessetes la pessa.

Cromos, motllures, trasparentes y cuadros

Novetat, bon gust y economia

Gerona.—Baxada del Pont de pedra, 14

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

del «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca».

Redacció y Administració. Cort-Real núm. 7, 1.er

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Gerona	1 peseta	trimestre
Fora	1'25	id. id.
Estranger	1'50	id. id.

Un numero sol, 10 céntims